

Abonnement pour un an
350 Piastres
Edition spéciale. 500 ptrs.

Adresse:
«Idjtihad» Constantinople

Téléph. St. 865
XXIII ème ANNÉE
15 Novembre 1927, No 240

اجتهاد

علمی، ادبی، اقتصادی، صناعی، صحی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [24 نسخہ]
تور کیا ایچون 2 بحق، خارج ایچون
3 بحق، اعلا کاغدا یسی 5 لیرادر.

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتهاد ٹہوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی اوچنچی سنہ

نومروہ ۲۴-۱۵ تشرین ثانی ۹۲۷

(يزيد) خليفه اولديمي ؟

۴ — ای عبرتین ! شمشکک بر ماتمه کولدیکنی ، کوك کورلمه لرنك بر فلاكت ایچون آغلادیغنی ظن ایتمه . بنی احتوا ایدمه جك قبر ! سسکا بدنن سلام اولسون . یاقینده سکا کله جكم . حکم قضا یرینی بولاجقدر . عجب بدنن صوکره کیچی احتوا ایدمه جكسك ؟ اینی بر آدمی می . یوقمه کوتوبر آدمی می ؟ حیاتم ختام بولقدن صوکره عجب تکرار عودتی می امید ایدرلر ؟ هیچ اوپله بر امیدو دوشمیکز . عودت ایتمه جكم . جسمندن طوپراغه ، روحندن هوايه دائمی بر انجذاب وار . حیات فنايه منجر . فقط کیجه لر دوام و توانی ایدر . کیمنه نحوست ، کیمنه سعادت کتیرپر .

۵ — نه حزين جلوه در كه انسان حیات ایچون بونجه حرص و امل ايله اوغراشدن صوکره نهایت زمان اوکا « مناره کبر » دیر . بز بو طوپراق اوزرنده یوررکن عجب نه قدر جبارلرک آلتی اوزرندن باصوب کچدی کمزی بلیوری یز ؟

۶ — برینك بنده اولمایان اوصاف ايله بنی مدح ایتسی بنی ذم ایلک دیمکدر . اوپله بر مدحن نفرت ایتلیم . بنم او مدحن خوشلانم غریزه مده کی لوم و دناشدن کلیر .

۷ — دوستم ! دنیا بر جیفه به بکزر . بزده اونك اطرافنده اولویان کوپکزر . او جیفه دن هرکیم قارنی طوپورر ايسه زیان ایدر . هرکیم اوندن آج دونر ايسه قازانیر . زمانك قهرینه بوکون اوغرامایان یارین مطلقا اوغرایا جقدر .

۸ — اوت بهین بر دوه قوشنك یاوروسی ظلم و غدر ايله متصف جبار بر انسانه صر جقدر . دیندار کچینلرده دین و تقوی یوقدر . تسبیح طاشیان الاره آندانه . نیجه شیخلر واردر که تسبیح چکرلر ، فقط فناقدن چکنمزلر . ارضك عقلی ایرمش اولسه ایدی بونلرک هیچ برینی کندی اوزرنده طاشمازدی . قدرتك وار ايسه خلقه ایلک ایت . فناق ایتکدن صاقین .

۹ — عقل و دین خسته سی اولدم . طوغری سوزدیکله مک ایتیر ايسه ک یا نه کل . ظالم الاره ايله دکزدن چیقاریلان ویا

خونریز بیخاقلر ايله کسینلن حیوانات اتندن یمه . قوشلرک یومورطه لرینه ایلدشمه . او قوشلر بو یومورطه لری سنك ضیافتکجه خدمت ایتسین دیبه دکل ، مادرانه بر شفته یاوروجق یاغی ایچون یومورطلا مشلردر . قوشلری غفلته کتیروب آلامه . کناهدرد . اونلری حیاتدن ، یاورولردن هانکی حقله جدا دوشور بیورسک ؟ آرلرک کندی قوتلری ایچون شفته له برابر بوتون کون یوز بیک سسی و مشفته چچکلردن طوبلادقلری باللری اونلردن غصب ایدوب یمکه نه حقل وار ؟ اونلر اونی سنك ایچون ، سنك کیفك ایچون یاغادیلر . بوتون بوشیلردن بن فراغت ایتدم . صاحبلم آغارمادن اول کاشکی کندیمه کله ایدم ! .

زمانداشلرم ! آکلادیتم ، افشا ایتک ایتسه مدیکم سرلری عجب سز آکلاییلدی کز می ؟ قارا کلقلر ایچنده یا کلش بر یوله ، ضلالتنه صاعشکزدرد . صاف و علوی قریحه لرک سزه کوستردیکی طوغری بولی نه دن تعقیب ایتمه یورسکز ؟ ضلالت اربابی سزی ضلالته دعوت ایدنجه هان فوشدیکز . هر باغیرانك آرقاسنده نه دن بویه قولایلقله قوشیورسکز ؟ دینکزنک حقیقتی اوزرنده کی پرده یی قالدیریر . ايسه کن اک چیرکین رسوایلقلری کوره جکسکز . قیلیچی قان ايله ملمع ایتیکز . یاره لره نشتلر صوقاییکز . رهبانیت طریقتی طوتانلرک حالتی بکه نیورم . اوشرطله که حریص خلقک طاقتکذار مساعیسی عمره سنی یمکه کچنمه لر . سسی ايله قازانیلان رزق تبدل حیاتدن ده ا فضیلتکارانه در . مسیح مناسترله قاناعادی . بالعکس بر سیاح کبی طولاشدی . بر انسان دکرلی ایکن اونك مدحندن چکینیرم . نرده قالدی که یالانچی مدح و ثنلری قبول ایدیم ؟ انسان ضرارده ایکن بلوطلردن یاغمور یاغسین ویا یاغماسین اوکا نه فائده سی اوله بیلیر ؟ « یعنی رحمت او قومق نه یه یارار ؟ » . (ابو العلا) اون بر یاشنده ایکن شعر سویله مکه باشلامشدی .

زکی مغاسر

مسائل اقتصادی

ویانه حادثات اخیره سندن آله جق درسلر

یازان : ژاق سه دیو

صرف ایتدکری مساعی تشکیل ایدر . بومساعینک کافه سی فائده سز اولمادی . لکن بکه نیلان نتیجه یی ده ویرمه مه سی اسبابی بيلمک ایجاب ایدر .

حرب عمومی هنوز بیتمشدیکه آوستریایه ارزاق و ذخائر سوق ایتک لازم اولدی . بونلرک بدلی متفقلر

ویانه اغتشاشی برکت ویرسون اختلاله منقلب اولمادی بونکله برابر اوروپاده تولید ایتدیکی هیجان آز دکلدی . ویانه اوروپانک سیکیپر علتی نقطه سیدر و معلومدر که حربدن بری آوستریانک تاریخی آوستریایی یا شاتمق و اوکا وظیفه سنی قولایلاشدیرتی ایچون حکومات متفقنه ک

شیمدی به قدر تطبیق اولونماشدر . چونکه اجراسی (جمعیت اقوام) ه حواله ایدیله جک یرده علاقه دارانک الیه بر اقلمشدی . واقعا علاقه داران دینلنجه منفعت آ کلاشیلور و منفعت ده بر دکلدلر . آوستریالیر کندی انکشاف تجاریارینی بشقه درلو آ کلا یورلر . معمولاتلرینی صاتمق و کیمسه به تابع اولماق ایسته یورلر . آوستریا ایله اک مهم مبادلاتده بولنان چه قوسلو واکیه آوستریانک تشکلات اقتصادیه سنک خلنده بو آنه دکن متفوق بر رول اوینامق ایسته دی . لکن ایتالیانک ده آیری صورت نظری وار . کندی آوستریا و مجارستان ایمپراطورلغنک خلفی بر دولت کبی تلقی ایدیور چونکه کندی نه الحاق ایتدیکی ایره دانته اراضی مقدما بو ایمپراطورلق اقسامندن ایدی و شیمدی بوصفله طونه دولتری سیاستنده بر رول حق ایله پلانده بر رول اوینامق ایسته یور . بوندن شونتیجه چیقیور که بو خصوصده طولپلاناجق بوتون قونفرانسیره یالکنز ریاست و اونلری سوق و اداره ایتک دکل دیگر خلف دولترک آرالرنده آ کلاشه بیله جکبری منافعه ندی حصه سی ده بولوندیغنی ادعا ایدیور .

* *

بناء علیه وقتیه آوستریا و مجارستان ایمپراطورلری اقسامندن اولان و دادوستد لری محدوداسکی مملکتلر آراسنده تکرار برنوع قوندومینیوم ویا کمرک اتفاق تشکیلی ا کلاشیاسه بیله ایتالیایی اتفاقه ادخال ایتک بویله دکلدلر . اونک دول معظمه دن بولنمسی خارجه دالمسنی اقتضا ایدر یوقسه اتفاقه حاکم اولور و بتون طونه حوضه سنی اقتصاداً کندی نه الحاق ایدر حالبوکه بویله برحالی دیگر اقتصادی حکومت معظمه بلاشبه قبول ایده مزلر . بونلر بعض شیلر قبول ایده بیلیرلر و بوکا حاضر درلر یتشیرکه بو ، آوستریانک و مقدما عینی کومروک اراضی سنی تشکیل ایدن و بوکون حدودلری آشیلماز موانع ایله طولوبولنان دولترک منفعتنه اولسون .

تأسف اولونور که (سن ژرمن) معاهده نامه سنک حین تنظیمنده اسکی آوستریا و مجارستان ایمپراطورلغندن

طرفندن یعنی فرانسه ، انگلتره و ایتالیای طرفندن تأدیله اولندی . آمریکا حکومت متحده سی اسکی دشمنلرینه پاره اقراضنه قانونلرینک مساعد اولمادیغنی ایلری به سوردی . بومعاونته اوکونه قدر دوام ایتک اقتضا ایتدی که آوستریانک وضعیت مالیه و اقتصادیه سنک آلدینی وخامت متفقیری ، یالکنز اعمار حق لری ترکه دکل اعاشه ایچون ویردکبری پاره نک فائضندن ده واز کچمکه مجبور ایتدی و جمعیت اقوام آوستریانک مالیه سنی اصلاح تدابیرینی بولمغه مأمور اولدی .

* *

جمعیت اقوام بو خصوصده مهم بر رول اوینادی . فقط بو ، هنوز لایقیه معلوم اولماشدر . اوچ سنه ده ، بالنسبه ضعیف و یالکنز قسماً مستعمل بر استقراض سایه سنده آوستریا تکرار بلنی دوغرولندی و قارشولقلری تقش و بودجه سنی حدود معقوله دائره سنده طومغه حکومتی مجبور ایتک ایچون تأسیس ایدلش اولان قونطورول بوصورتله رفع اولنه بیلدی . لکن دهها یاپاجق چوقشی قالدی . مالیه نک اصلاحی ، اقتصادی صلاحی موجب اولدی ؛ بونک ناصیل یاپیلدیغنی هرکس بیلیر . ارباب وقوفدن هیچ بر کیمسه یوقدر که آوستریانک شرقه دوغر و محصولاتنی آرتق صورت عادی ده اخراج ایده میه جکنه قانع اولماسین . حربدن اول شرقه نه لازمه الیونلردن عربله ره و حاضر البسه معمولاتنه وارنجه به قدر هپسی ویانه دن تدارک اولنوردی . مغازه لره یالکنز ویانه معمولاتی کوریلوردی . شیمدی آرتق بویله دکلدلر : یکی مملکتلرک هربری هرشی کندی اعمال ایتک ایسته دی موجود اولمایان یرلره کومروک مانعه لری قونولدی . آوستریا برشی صاناماز اولدی و کندی ییه جکنی تدارک ایتک مجبوریتنه قالدی . آوستریانک اخراج ایده جک مواد ابتدائیه سی و بناء علیه خارجه موضوع سرمایه لری اولمیدندن بالضروره نفس آلامایه و بوغولمایه محکوم اولمشدر .

* *

بوکا چاره بولمق قولایدلر ، ذاتاً موجوددر . لکن

حالبو کہ وقت وارد ر . ایشہ باشلامالی و برتیجہ الہ
ایتملی در : (ویانہ) حادثہ لری بونی اثبات ایدیور . آوستریاسفیل
بر حال اقتصادیدہ بر اقلہ ماز ؛

ویانہ دہ آسایش و سکونتک حکمفرما اولماسندہ و بویوزدن
ظہور ایدہ بیلہ جک مشکلات سیاسیہ نک ازالہ سندہ ہر
مملکتدن زیادہ ایتالیانک علاقہ سی وارد ر . آوستریادہ
افکاری انحق حریدن بری دولتک غائب ایتدیکی اقتصادی
رفاهی اونا اعادہ ایتمکہ تسکین ایتک قابلدر ؛ آوستریا لیر انحق
یاشامقدن مسعود و کوزل مملکتلرنده بولونمقدن ممنون
ایدلکری وقت محروم اولدق لری سعادتق کرک بولشہ ویزمدہ
و کرک آلمانیاہ التحاقدہ آرامقدن فارغ اولہ جقلدر .
ایکی صورت حل کہ آوستریانک رفانہ مضر اولمقدہ ہر
ایکیسہ دہ ماوی درجہ دہ در . بولشہ ویزم نقطہ نظرندن
نمایش یامق لازم دکلد ر . دیگر طرفدن آوستریایی ۱۸۶۵
کومروک اتفاقندن طرد ایدن بالذات آلمانیا اولدیغی
خاطر لاق کفایت ایدر .

بردہ اوستریانک آلمانیاہ التحاق آوستریا صناعینک
خرا بیسندن دہا بشقہ صورتلہ مهم نتائج سیاسیہ یی تولید
ایدہ جکدر : ۱۹۱۴ پولتیقہ سی آوستریا اکیسک اولہرق
یکیدن باشلاہ جق . بودہ حربی و یکیدن آوروپانک آلت
اوست اولماسنی موجب اولہ جق .

بعض صورت حللر وارد ر کہ اولنری یالکز باشنہ زمان
تنظیم ایدر ، بعضیلری دہ وارد ر کہ زمان دہا وخیم قیلار .
بز ظن ایدیورز کہ اوستریانک وضعیتی بو ایکنجیسندہ
ندر ، کذا ظن ایدیورز کہ ایشہ باشلامق لازم در ؛ شاید
باشلیجہ علاقہ دارلر ، لزومی آشکار اولان بر صورت حل
مدعیات شخصیه لریہ غیر ممکن قیلارلر سہ ۱۹۲۲ دہ آوستریایی
مالی فلاکتدن قورتارمق موضوع بحث اولدیغی وقت نہایت
قرار ویرلدیکی وجہلہ جمعیت اقوامہ حوالہ کیفیت ایدمک
لازمکہ جکدر .

نقلی : ع . ا . عالیشانہ

چیقان یکی دولتلرک بر کومروک مملکتی تشکیل ایدہ جکی
اعلان ایدیلہ مشدر . او وقت هیچ بر کیسہ سویلہ جک برشی
بولامازدی و مسئلہ کنندیلکسندن حل ایدلمش اولوردی .
حالبو کہ معاهدہ نامہ یہ ۲۲ نجی مادہ یی ادخال ایلہ اکتفا
ایتدیلر ، کہ بونک حکمنجہ آوستریا بعض شرائط داخلندہ
ویالکز بش سنہ طرفندہ ترجیحاً ، محارستان و چقوسلواکی
ایلہ ائتلافلر عقد ایدہ بیلہ جکدی . اقتصادی اولمقدن زیادہ
سیاسی بعض اسباب دولایسیلہ آوستریا بو حقنی استعمال
ایتمدی ویا ایدہ مدی ؛ مادہ نک حکمی ساقط اولدی .
وشیمدی قویاً مؤسس بر حالہ رجوع ایتک اقتضا ایدیور :
یعنی آوستریاہ و کندی قومشولرینہ مضر اقتصادی بولمہ لرک
تشکلنی منع ایتک دہا بسیط ایکن شیمدی موجودی
ازالہ ایتک لازم کلیور .

لکن اولان اولمشدر و ماضی یہ رجوع لزومی چقوسلواکی
قدر کیسہ تقدیر ایتیمور ؛ یالکز اولنک دہ بر فورمولی وار کہ تماماً
ایتالیافورمولنک ضدیدیدر : بوفورمول «طونہ طونہ لیلر -
کدر» فورمولیدر . چقوسلواکی ایتالیا ایچون برشی یامق
لزومنہ و اولنک شرقہ دوغر و توسع وانکشافہ محتاج اولدیغنہ
وطونہ لیلرک کندی آرالرنده تقویض ایدہ جکلری منافعدن
اونک تماماً اخراجی قابل اولیہ جغنہ قائلدی فقط ہر بری
ائتلافکنز لکدہ کندی موقعندہ ثبات ایتدی : روما :
« ہپ » دیوردی ؛ پراغ : « هیچ »

علاقہ دار اولان حکومت معظمہ و باخصوص فرانسه
انحق رومالیہ پراغ آراسندہ مکالمہ قپوسنی آچاراق ایشک
ایچندن چقیلہ بیلہ جکی کورپیورلردی .

ہر کس بو مکالمہ لرک فائدہ سنی حس ایدیوردی .
چونکہ بو ، آوستریانک آلمانیاہ بولشمہ سنہ مانع اولہ جنی
کبی بتون شرقی آروپا دولتلری آراسندہ مؤسس مناسبات
اقتصادیہ یی دہ تسہیل ایدہ جکدی . لکن بو مکالمہ لرنوز واقع
اولمادی و حالا عینی نقطہ دہ بولونیورلر .